

Od izkušenj uporabnikov do soustvarjanja rešitev: dostopnost javnega prostora

Konferenca »Dostopnost grajenega okolja za vse«

Marina Lovrić, Geodetski inštitut Slovenije
Jani Demšar, Geodetski inštitut Slovenije

15. september 2026

ZAKAJ JE JAVNI PROSTOR POMEMBEN?

Odprti javni prostor razumemo kot prostor, ki je dostopen in uporaben za širšo javnost, ne glede na:

- starost
- spol
- etnično pripadnost
- socialno-ekonomski status
- oviranost.

ZAKAJ JE JAVNI PROSTOR POMEMBEN?

Zasnova odprtega javnega prostora
vpliva na načine njegove uporabe
in sooblikuje meje med

**vklučenostjo in
izključenostjo.**

DOSTOPNOST KOT PROSTORSKO, DRUŽBENO IN POLITIČNO VPRAŠANJE

Dostopna ureditev javnega prostora osebam z invalidnostjo omogoča samostojnejšo uporabo ter lahko prispeva k spremembam v odnosu in ravnanju družbe do njih.

po Butler, R. and Bowlby, S. (1997). Bodies and Spaces: An Exploration of Disabled People's Experiences of Public Space. v: Environment and Planning D: Society and Space.

»Dostopnost je več kot le vprašanje dostopa ali logistike, temveč tudi kakovost izkušnje. Kako se človek počuti v nekem prostoru, kako si ga razlaga, ali celo, ali si ga lahko ustrezno razlaga - vse to so manj merljivi, vendar ključno pomembni vidiki dostopnosti«.

Davis, C. and Lifchez, R. (1987). An Open letter to Architects. v Lifchez, R.(1987) Rethinking Architecture: Design Students and Physically Disabled People. University of California Press. USA.

V ustaljeni arhitekturni praksi sta tako obravnava invalidnosti kot participacija uporabnikov dojeti na podoben način: zgolj kot naknadna dodatka samemu procesu načrtovanja.

Boys, J. (2014). Doing Disability Differently: An alternative handbook on architecture, dis/ability and designing for everyday life. USA.

TEREN

IZKUŠNJA

KARTIRANJE

ANALIZA

REŠITEV

PARTICIPACIJA KOT DEL PROCESA OBLIKOVANJA

Osebe z invalidnostmi kot **aktivni soustvarjalci** znanja.

Strokovnjaki kot **povezovalci** prostorskih, tehničnih in uporabniških informacij.

Načrtovanje kot **iterativen proces** preverjanja in izboljševanja prostora.

S participacijo izkušnje uporabnikov postanejo podlaga za razumevanje prostorskih problemov in oblikovanje rešitev.

IZKUŠNJE UPORABNIKOV KOT IZHODIŠČE PRESOJE DOSTOPNOSTI

Raziskovanje dostopnosti skozi izkušnje uporabnikov

raziskovanje dostopnosti v javnem prostoru z osebami z različnimi invalidnostmi
prepoznavanje ovir in dobrih prostorskih rešitev
beleženje poti, orientacijskih točk in načinov prilagajanja uporabnikov prostorskim ureditvam
povezovanje izkušenj uporabnikov s strokovnim znanjem in prostorskimi podatki.

Dostopnost v prostoru presojujemo glede na pogoje dejanske uporabe prostora, ne le glede na skladnost s predpisi.

OD PROBLEMA DO REŠITVE

Ugotovitve s terena so bile prenesene v proces skupnega iskanja rešitev.

Pri oblikovanju predlogov so bile upoštevane potrebe različnih skupin uporabnikov.

Rešitve niso bile usmerjene le v odstranitev posamezne ovire, temveč v izboljšanje celotne uporabniške izkušnje poti.

Poudarek je bil na varnosti, samostojnosti, orientaciji in neprekinjenosti dostopne poti.

Cilj je bil oblikovati rešitve, ki so uporabne za najširši krog ljudi.

OD PROBLEMA DO REŠITVE

Ustreznost rešitve presojamo po izpolnjevanju predpisanih zahtev in po tem, ali uporabniku omogoča samostojno in enakovredno uporabo celotne poti.

SKLEP

Sodelovanje z osebami z invalidnostjo pogloblja razumevanje različnih načinov uporabe in doživljanja prostora.

Povezovanje izkušenj uporabnikov s strokovnim znanjem odpira dodatne možnosti za izboljšanje prostorskih rešitev.

Vključevanje uporabnikov že pri oblikovanju zasnove omogoča, da njihove izkušnje upoštevamo pri načrtovalskih odločitvah.

Sodelovanje z uporabniki je priložnost za nadgradnjo načrtovalske prakse in ustvarjanje pogojev, ki vsem uporabnikom omogočajo samostojno in enakovredno uporabo prostora.

Naloga načrtovalcev je opozarjati, da se v oblikovanju prostora kaže odnos družbe do same sebe ter da morajo njene najvišje težnje in ideali usmerjati njegovo oblikovanje.

Davis, C. and Lifchez, R. (1987). An open letter to architects

Konferenca »Dostopnost grajenega okolja za vse«

Marina Lovrić, marina.lovric@gis.si
Jani Demšar, jani.demsar@gis.si
Geodetski inštitut Slovenije

15. september 2026

